

Małgorzata Żochowska

Bystrzyca Kłodzka

AKTYWNOŚĆ CZŁONKÓW EUROREGIONU GLACENSIS W POZYSKIWANIU FUNDUSZY UNIJNYCH

ACTIVITIES OF THE MEMBERS OF EUROREGION GLACENSIS WITH A VIEW TO OBTAINING FUNDS FROM THE EU

Zarys treści: Artykuł ukazuje aktywność członków Euroregionu Glacensis w pozyskiwaniu funduszy unijnych w ramach POWT RCz-RP 2007-2013. Jest to najważniejszy program pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – na projekty różnego typu. Jednym z kierunków zwiększenia atrakcyjności obszaru pogranicza polsko-czeskiego jest umiejętność wykorzystania tych środków w ramach współpracy transgranicznej, która jest bardzo ważnym elementem polityki regionalnej. Materiałem wyjściowym była analiza 183 wniosków o dofinansowanie, złożonych przez beneficjentów polskich.

Słowa kluczowe: Euroregion Glacensis, współpraca transgraniczna, programy pomocowe Unii Europejskiej

Key words: Euroregion Glacensis, cross-border cooperation, European Union aid programmes

Wstęp

Materiałem wyjściowym badań była analiza 183 wniosków złożonych przez beneficjentów polskich, należących do Euroregionu Glacensis (EG) od I do VII naboru, którzy otrzymali dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013 (POWT RCz-RP 2007-2013). Obszar Euroregionu Glacensis leży w południowo-zachodniej Polsce i stanowi część pogranicza sudeckiego. Czas realizacji projektów to lata 2008-2011. Badania polegały również na analizie danych uzyskanych z materiałów Biura Euroregionu Glacensis w Kłodzku, z biuletynów Euroregionu Glacensis i stron internetowych. Korzystano z literatury dotyczącej regionu oraz współpracy transgranicznej.

Charakterystyka Euroregionu Glacensis

Euroregiony są najwidoczniejszym przejawem kooperacji instytucjonalnej na obszarach przygranicznych. W Unii Europejskiej (UE) regiony transgraniczne funkcjonują często jako tożsame z euroregionami (Więckowski 2010). Głównym ich celem jest aktywizacja społeczno-gospodarcza po obu stronach granicy. Granice euroregionów nawiązują do granic rejonów administracyjnych, które obok ziem historycznych stanowią drugi rodzaj pogranicznych regionów o charakterze antropogenicznym (Potocki 2009). Efektem wcześniejszych kontaktów polskich i czeskich samorządów i organizacji pozarządowych była finalizacja działań związanych z utworzeniem EG i podpisanie umowy ramowej 5.12.1996 roku w Hradcu Králové przez Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej oraz Regionalne Stowarzyszenie Miast i Gmin Pogranicza Czech, Moraw i Ziemi Kłodzkiej (*Euroregiony...* 1999). EG jest dobrowolną wspólnotą gmin na obszarze pogranicza Czech, Moraw i ziemi kłodzkiej. Euroregion opiera się na identyczności środowiska geograficznego, bogatej łączności historycznej i potrzebie współpracy w dzisiejszych czasach. Szanse, jakie stwarza on dla pogranicza polsko-czeskiego, przedstawia J. Golak (1996).

Łacińskie określenie ziemi kłodzkiej – *Comitatus Glacensis* – zostało uznane w 1996 roku za właściwe dla ponadgranicznego związku jednostek samorządowych północnych Czech, Moraw i ziemi kłodzkiej – Euroregionu Glacensis. EG zajmuje szczególne miejsce wśród ogółu podobnych struktur na pograniczu, ponieważ został utworzony całkowicie z inicjatywy środowisk lokalnych, bez zaangażowania czynników rządowych (Koćwin 2002), jako pierwszy wyłącznie polsko-czeski euroregion. Obecnie jest jednym z szesnastu euroregionów funkcjonujących w granicach Polski i jednym z sześciu, obok euroregionów Pradziad, Silesia, Śląsk Cieszyński, Nysa i Beskidy, leżących na granicy polsko-czeskiej. Na sudeckim odcinku polsko-czeskiej granicy jest jednym z trzech.

Po stronie polskiej obszar EG liczy 3219,02 km² i skupia 463 992 mieszkańców. Jest największym euroregionem na granicy polsko-czeskiej. Po polskiej stronie reprezentuje Stowarzyszenie Gmin Polskich EG, a po czeskiej – Stowarzyszenie Pogranicza Czech, Moraw i Ziemi Kłodzkiej. Gmina może zostać członkiem tego euroregionu, ale musi należeć do stowarzyszenia. Strukturą koordynującą i administracyjno-wykonawczą są działające po obu stronach pogranicza Sekretariaty Euroregionu. Siedzibą polską jest Kłodzko, zaś po stronie czeskiej Rychnov nad Kněžnou. Sekretariaty pełnią jednocześnie funkcję sekretariatu programów unijnych, obecnie POWT. Głównym celem stowarzyszeń jest poprawa współpracy transgranicznej na różnych płaszczyznach. Członkostwo indywidualne poszczególnych gmin jest wewnętrzną sprawą stowarzyszeń każdej ze stron. UE traktuje obszary przygraniczne wyjątkowo, a tym samym euroregiony – jako jeden z priorytetów współpracy transgranicznej, co wyraża się w środkach finansowych przeznaczanych na wsparcie projektów realizowanych w ramach tej współpracy. Jest to czynnik zwiększający tempo i zakres współpracy transgranicznej. W jego ramach prowadzona jest wielopłaszczyznowa współpraca w interesie stowarzyszonych gmin i powiatów, mająca na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i poprawę poziomu życia jego mieszkańców. O dużej roli EG świadczą m.in. zrealizowane wcześniej projekty, współfinansowane ze środków UE (Żochowska 2008).

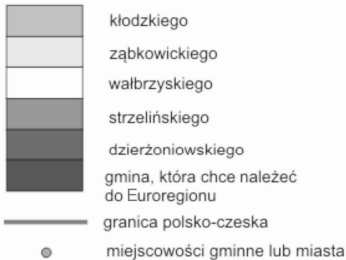

**EUROREGION
GLACENSIS**

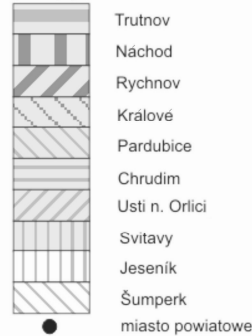
10 5 0 10 20 30 km

LEGENDA:

**strona polska Euroregionu Glacensis
gminy powiatu:**

**strona czeska Euroregionu Glacensis
gminy powiatu:**

Ryc. 1. Członkowie Euroregionu Glacensis na pograniczu polsko-czeskim (2011 r.)

Fig. 1. Members of Euroregion Glacensis in the Polish-Czech border region (2011)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.euroregion-glacensis.ng.pl (31.10.2011 r.)

EG po stronie polskiej liczy obecnie 32 gminy, należące do 5 powiatów (kłodzkiego, ząbkowickiego, dzierzoniowskiego, strzelińskiego, wałbrzyskiego), oraz 2 powiaty: kłodzki i ząbkowicki, łącznie 34 członków (ryc. 1). Gmina Ząbkowice nie należy do EG, ale stara się o członkostwo. Trzon EG po stronie polskiej stanowi ziemia kłodzka. Projekty są też realizowane na obszarze wsparcia, tzw. obszarze działania zarządzającego dla EG. Zasięg po stronie polskiej mieści się w jednym dolnośląskim województwie. Na terenie Republiki Czeskiej struktura jest bardziej skomplikowana. Euroregion skupia tu 101 członków, położonych na terenie 10 powiatów: Hradec Králové, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Jeseník, Šumperk, Chrudim, Ústi nad Orlicí, Pardubice i Svitavy, czterech krajów czeskich (województw): královéhradeckiego, pardubického, olomunieckiego i libereckiego.

POWT RCz-RP 2007-2013 na obszarze Euroregionu Glacensis

Lata 2007-2013 to nowy okres programowania UE. Współpraca transgraniczna jest realizowana poprzez Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska na lata 2007-2013. Jest to główny Program Operacyjny, wdrażany przez fundusze strukturalne UE. Cele polityki strukturalnej UE służą osiągnięciu spójności społeczno-gospodarczej. Zmieniają się one w kolejnych okresach budżetowych. Jednym z trzech podstawowych celów europejskiej polityki spójności w nowym okresie 2007-2013 stał się Cel 3, nazwany Europejską Współpracą Terytorialną (EWT). Program Operacyjny Cel 3 opiera się na analizie społeczno-ekonomicznej całego obszaru i na jej ocenie metodą analizy SWOT. W ramach prowadzonych prac sformułowano strategię Programu oraz określono priorytety rozwoju i alokacje finansowe. Cel ten skupia się na trzech podstawowych kierunkach działania: współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej, z czego najważniejszy jest udział współpracy transgranicznej. Głównym celem współpracy transgranicznej na okres 2007-2013 pozostaje wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru pogranicza polsko-czeskiego przez wzmacnianie jego konkurencyjności i spójności oraz promowanie partnerskiej współpracy jego mieszkańców. Do czterech priorytetów zaliczono:

1. Wzmacnianie dostępności, ochrona środowiska, profilaktyka zagrożeń.
2. Poprawa warunków rozwoju przedsiębiorczości i turystyki.
3. Wspieranie współpracy społeczności lokalnych.
4. Pomoc techniczna.

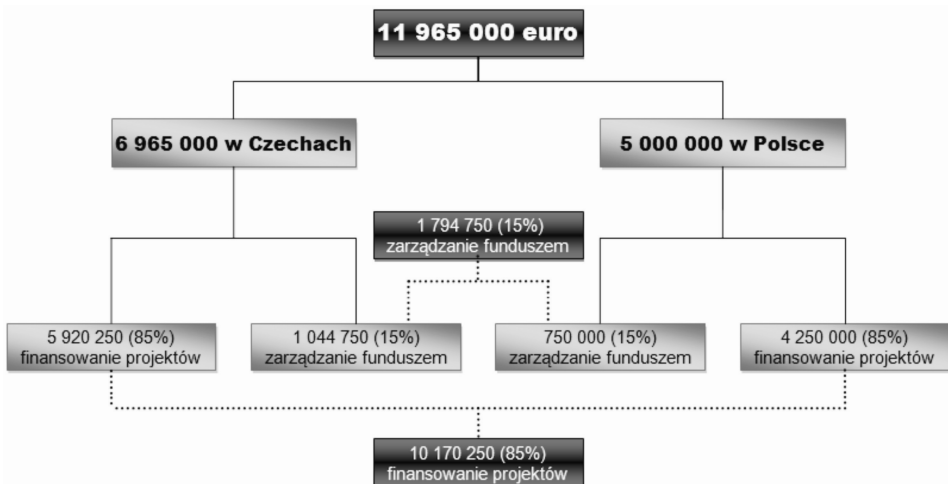
POWT RCz-RP 2007-2013 jest finansowany z funduszy strukturalnych UE, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a główne jego hasło to „Przekraczamy granice”. Współpraca ta jest bardzo ważnym elementem polityki regionalnej. 5 maja 2008 roku, po dwóch latach przygotowań, został uruchomiony Fundusz Mikroprojektów (FM) w ramach POWT RCz-RP 2007-2013. Jednocześnie data ta wyznacza nowy etap współpracy pomiędzy instytucjami na obszarze EG. Zarządcą FM są euroregiony, które ogłosiły nabór projektów w systemie ciągłym. Maksymalny czas trwania projektu wynosi 18 miesięcy. Oznacza to, że wnioskodawcy mogą składać wnioski projektowe w ciągu całego okresu realizacji Progra-

mu. Fundusz jest narzędziem wspierania projektów o mniejszym zakresie na szczeblu lokalnym. Jego celem jest łagodzenie peryferyjnego charakteru obszarów przygranicznych, poprawa jakości życia i budowanie systemów współpracy po obu stronach granicy, wspieranie dalszego rozwoju potencjału gospodarczego regionów przygranicznych, przede wszystkim poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego. Wnioski takie mogą składać uprawnione podmioty, mające osobowość prawną o charakterze non profit.

UE dokonuje przydziału funduszy strukturalnych na podstawie klasyfikacji NUTS – Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych. Ustanawia ona jednolitą kategoryzację jednostek terytorialnych państw członkowskich UE. Dokonano jej według kryterium wielkości: regiony duże, średnie i małe – odpowiednio: poziom NUTS 1, poziom NUTS 2 i poziom NUTS 3. Wyróżniono również poziom krajowy NUTS 0, który odzwierciedla granice administracyjne poszczególnych państw UE, oraz dwa poziomy lokalne – NUTS 4 i NUTS 5. Zakwalifikowanie danej jednostki do określonej kategorii NUTS determinuje więc w znacznym stopniu szanse dostępu do środków polityki strukturalnej. Obszar wsparcia w ramach POWT RCz-RP 2007-2013 obejmuje terytorium głównie na poziomie jednostek NUTS 3, czyli regiony przygraniczne (<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Sloownik/Strony/NUTS.aspx>). Wnioski projektowe o dofinansowanie mogą być składane przez beneficjentów polskich z obszaru sześciu powiatów: dzierzoniowskiego, kłodzkiego, strzelińskiego, świdnickiego, wałbrzyskiego i ząbkowickiego, z których pochodzą członkowie EG, zaś po stronie czeskiej z powiatów Jičín, Trutnov, Náchod, Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí, Svitavy, Šumperk oraz z obszarów wsparcia po polskiej i czeskiej stronie. Po stronie polskiej obszar wsparcia obejmuje osiem podregionów: jeleniogórski, wałbrzyski, wrocławski (powiat strzeliński), nyski, opolski, rybnicki, bielski i tyski (powiat pszczyński). Po stronie czeskiej jest to pięć krajów: liberecki, královéhradecki, pardubicki, olomuniecki oraz morawsko-śląski (Uszczegółowienie... 2010).

Z punktu widzenia EG jest to najważniejszy program pozyskiwania środków finansowych z funduszy UE – EFRR na projekty różnego typu. Wyjątkowość ta polega na tym, że w historii wzajemnych kontaktów jest to największy FM w Polsce i Czechach. Wiele ważnych doświadczeń w zakresie przygotowania i realizacji wspólnych polsko-czeskich projektów zdobyto dzięki wcześniejszym programom pomocowym UE, ukierunkowanym również na współpracę transgraniczną. Należały do nich: Program CREDO, Phare CBC oraz Inicjatywy Wspólnotowej INTEREG IIIA Czechy-Polska na okres 2004-2006. Wszystkie te programy wyraźnie przyczyniły się do rozwoju polsko-czeskiej współpracy transgranicznej oraz różnych dziedzin gospodarki.

Łącznie na rozwój współpracy transgranicznej polsko-czeskiej w nowej perspektywie finansowej UE (2007-2013) przewidziano aż 219 mln euro. Euroregiony na granicy polsko-czeskiej będą zarządzały ok. 20% puli tych środków, otrzymają łącznie blisko 44 mln euro na realizację projektów w ramach POWT RCz-RP. Kwota ta obejmuje środki na dofinansowanie mikroprojektów odbiorców końcowych (wnioskodawców o dofinansowanie) oraz środki na pokrycie części kosztów związanych z administrowaniem FM (ryc. 2).

Ryc. 2. Alokacje finansowe z EFRR na FM w ramach POWT RCz-RP 2007-2013 w Euroregionie Glacensis

Fig. 2. Financial allocations from EFRR to FM within the framework of POWT RCz-RP 2007-2013, in Euroregion Glacensis

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Uszczegółowienie... 2010, s. 48)

W latach 2007-2013 w EG będzie do dyspozycji 11 965 000 euro, 6 965 000 po stronie czeskiej i 5 000 000 po stronie polskiej z europejskich funduszy EFRR oraz 789 tys. z budżetów obu państw (Uszczegółowienie... 2010). Różnica alokacji spowodowana jest większą powierzchnią obszaru czeskiej części euroregionu (Biuletyn... 2006). Konkretnie efekty POWT RCz-RP 2007-2013 to realizacja wielu cennych dla pogranicza projektów inwestycyjnych. Odbyło się już siedem naborów na składanie projektów w ramach programu (tab. 1).

Tabela 1

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Glacensis w ramach POWT RCz-RP w latach 2007-2013

Table 1

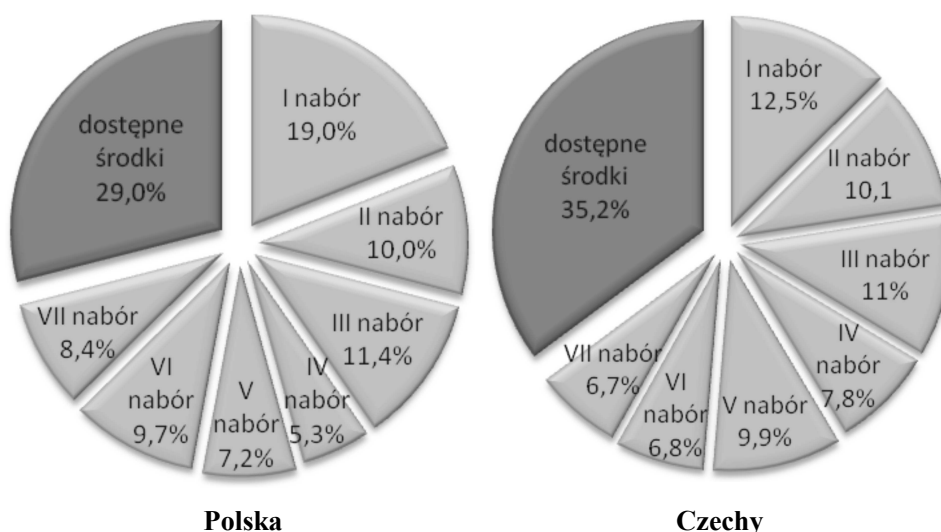
Micro-project fund in Euroregion Glacensis within the framework of POWT RCz-RP in the period 2007-2013

Nabory/data zatwierdzenia projektów	Kraj	Liczba dofinansowanych projektów	Dofinansowanie EFRR w euro
Pierwszy 2-3.09.2008 r.	Polska	45	950 189,27
	Czechy	47	869 263,21
Drugi 20-21.01.2009 r.	Polska	25	498 197,94
	Czechy	43	702 103,45
Trzeci 29-30.06.2009 r.	Polska	29	567 083,56
	Czechy	43	765 816,72

Czwarty 11-12.01.2010 r.	Polska	15	264 786,61
	Czechy	29	544 794, 97
Piąty 28-29.06.2010 r.	Polska	25	360 932, 27
	Czechy	38	686 277,59
Szósty 13-14.01.2011 r.	Polska	22	484 737,69
	Czechy	25	473 886,78
Siódmy 27-28.06.2011 r.	Polska	22	421 378,02
	Czechy	27	463 450,06
Ogółem siedem naborów	Polska	183	3 547 305,36
	Czechy	252	4 505 592,78
	Razem	435	8 052 898,14
Dalsze nabory na projekty będą w kolejnych terminach, które są poza zasięgiem czasowym niniejszego opracowania			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biura Euroregionu Glacensis w Kłodzku

W siedmiu naborach przyjęto łącznie 183 projekty z Polski, z dofinansowaniem 3 547 305,36 euro oraz 252 projekty z Czech na kwotę 4 505 592,78 euro. Wsparcie FM tymi kwotami to około 71% całej kwoty do wykorzystania po stronie polskiej oraz 65% po stronie czeskiej. Łącznie wykorzystano już 67% całego dofinansowania (ryc. 3). Przyczyni się ono w dużym stopniu do rozwoju turystyki na obszarze pogranicza polsko-czeskiego.

Ryc. 3. Wykorzystanie środków Funduszu Mikroprojektów POWT RCz-RP 2007-2013 w Euroregionie Glacensis po siedmiu naborach projektów

Fig. 3. The use of FM POWT RCz-RP 2007-2013 funds in Euroregion Glacensis after seven calls for projects

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biura Euroregionu Glacensis

Aktywność członków Euroregionu Glacensis w pozyskiwaniu funduszy unijnych

Spśród 34 członków EG po stronie polskiej 28 (82%) złożyło projekty w naborach od I do VII i otrzymało dofinansowanie (tab. 2). Na rycinie 4 ukazano aktywność w pozyskiwaniu funduszy unijnych poprzez EG na projekty różnego typu.

Tabela 2

Kategorie beneficjentów polskich i liczba wniosków w naborach I-VII POWT RCz-RP 2007-2013 w Euroregionie Glacensis

Table 2

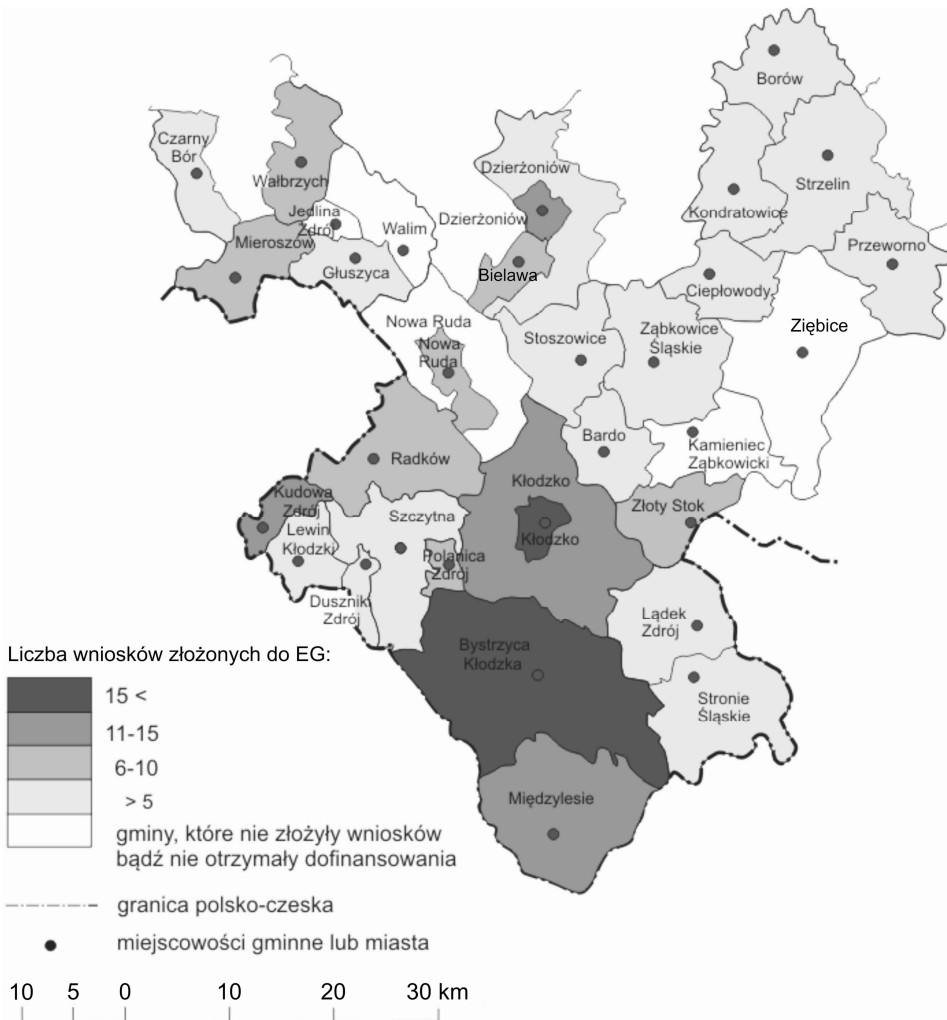
Categories of Polish beneficiaries and the number of applications in POWT RCz-RP 2007-2013 calls I-VII in Euroregion Glacensis

Lp.	Członkowie EG i miejscowości z obszaru wsparcia	Kategoria beneficjentów	Nabory wniosków							Razem
			I	II	III	IV	V	VI	VII	
1	Bardo	gmina	1	1	1	-	1	1	-	5
2	Bielawa	gmina	3	1	1	1	2	1	1	10
3	Boguszów-Gorce*	gmina	-	-	-	-	-	-	1	1
4	Borów	gmina	-	-	-	1	-	1	-	2
5	Bystrzyca Kłodzka	gmina	-	4	-	-	1	1	1	7
		ośrodek kultury	1	-	2	1	1	1	1	7
		klub sportowy	-	-	-	-	1	-	-	1
		towarzystwo	-	-	1	-	-	-	-	1
6	Ciepłowody	gmina	-	-	1	-	-	-	1	2
7	Czarny Bór	gmina	-	1	-	-	-	-	-	1
8	Duszniki-Zdrój	gmina	-	1	-	-	-	-	-	1
9	Dzierżoniów	gmina miejska	4	-	1	1	2	1	-	9
		ośrodek kultury	-	1	-	-	-	-	-	1
		powiat	1	-	-	-	-	1	-	2
10	Głuszyca	gmina	-	1	1	-	-	-	-	2
11	Kłodzko gmina miejska	gmina miejska	3	-	1	-	1	-	1	6
		Grupa Rekonstrukcji	1	-	-	-	-	-	-	1
		Akademia Przygody	1	-	-	-	-	-	-	1
12	Kłodzko gmina	gmina	1	-	2	-	2	-	1	6
		ośrodek kultury	1	-	-	-	-	-	-	1
		biblioteka	1	-	-	-	-	-	-	1
		OSP	-	-	-	1	-	-	-	1
		towarzystwo	-	1	-	-	-	-	-	1
13	Kłodzko	powiat	-	-	1	-	-	2	-	3
		stowarzyszenie	1	1	1	1	1	1	-	6
		organizacja	-	-	-	-	-	-	1	1

14	Kondratowice	gmina	1	-	-	-	-	-	-	1
15	Kudowa-Zdrój	gmina	3	1	1	1	1	2	2	11
		muzeum	1	-	1	-	-	-	1	3
16	Lądek-Zdrój	ośrodek kultury	1	1	-	-	-	1	-	3
17	Lewin Kłodzki	gmina	1	-	1	-	-	-	1	3
18	Mieroszów	gmina	1	1	2	-	1	-	1	6
19	Międzyzlesie	gmina	2	3	2	2	-	1	-	10
		parafia	-	-	-	-	-	-	1	1
20	Nowa Ruda	gmina miejska	2	1	1	2	-	2	-	8
		ośrodek kultury	-	-	-	1	-	1	-	2
21	Pieszycy*	gmina	-	-	-	-	-	-	1	1
22	Polanica-Zdrój	gmina miejska	2	-	1	-	1	-	-	4
		ośrodek kultury	2	-	-	-	-	-	-	2
23	Przeworno	gmina	-	-	1	-	-	-	-	1
24	Radków	ośrodek kultury	2	-	-	-	-	-	-	2
		gmina	-	1	1	-	1	1	1	5
		biblioteka	-	-	-	-	1	-	-	1
25	Stoszowice	gmina	1	1	1	-	-	-	-	3
26	Stronie Śląskie	gmina	1	-	-	2	1	1	-	5
27	Strzelin	gmina	-	-	1	-	1	1	-	3
28	Szczytna	gmina	1	1	-	-	1	-	1	4
29	Świdnica*	powiat	-	-	1	-	-	-	-	1
		gmina	-	-	1	-	-	1	2	4
		ośrodek kultury	-	-	-	-	1	-	-	1
		Sudecka Izba Przemysłowa	1	-	-	-	-	-	-	1
30	Wałbrzych	powiat	-	-	-	-	-	-	1	1
		gmina	1	-	-	-	2	-	1	4
		ośrodek kultury	-	-	-	-	-	-	1	1
		wojewódzki urząd pracy	-	1	-	-	-	-	-	1
		klub kolarski	-	-	-	-	-	1	-	1
31	Ząbkowice	gmina	-	-	-	-	1	-	-	1
32	Ziębice*	powiat	1	1	-	-	-	-	-	2
33	Złoty Stok	gmina	1	-	1	-	1	-	-	3
		ośrodek kultury	1	1	-	1	-	-	-	3
Razem			45	25	29	15	25	22	22	183

* nie są członkami EG, należą do obszaru wsparcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biura Euroregionu Glacensis w Kłodzku

Ryc. 4. Liczba projektów w naborach I-VII POWT RCz-RP w części polskiej Euroregionu Glacensis

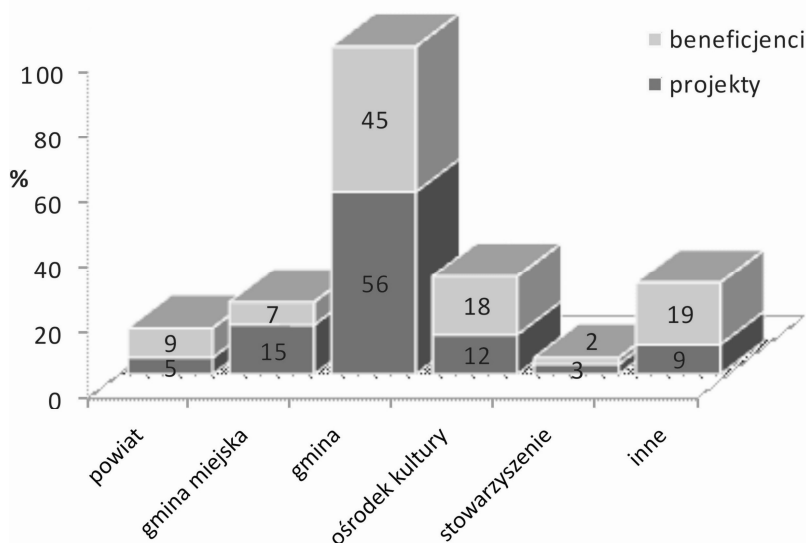
Fig. 4. The number of projects in POWT RCz-RP calls I-VII in the Polish part of Euroregion Glacensis

Źródło: opracowanie własne na podstawie tab. 2

Najwięcej wniosków złożyła Bystrzyca Kłodzka – 16. Jest to największa gmina w peryferyjnej, południowej części ziemi kłodzkiej. Pozostałe bardzo aktywne gminy to: Kudowa-Zdrój, która złożyła 14 wniosków, Dzierżoniów – 12, Międzylesie – 11, Bielawa, Nowa Ruda, Kłodzko gmina i Kłodzko po 10, w dalszej kolejności Radków, Kłodzko gmina miejska i Wałbrzych po 8, Polanica-Zdrój, Złoty Stok, Mioszów – po 6. Pozostałe gminy złożyły od 2 do 5 projektów, a Czarny Bór, Duszniki-Zdrój i Przeworno – po jednym. Pięć gmin (18%) nie złożyło wniosków

baż nie zostały zatwierdzone przez EG: Jedlina-Zdrój, Kamieniec Ząbkowicki, Nowa Ruda gmina, Walim i Ziębice. Natomiast 3 gminy: Boguszów-Gorce, Pieszyce, Ziębice, gmina i powiat Świdnica nie są członkami EG, lecz złożyły projekty jako jednostki z obszaru wsparcia.

Na rycinie 5 przedstawiono liczbę projektów realizowanych łącznie przez EG w siedmiu naborach. Wśród kategorii beneficjentów przeważają gminy, stanowią one prawie połowę wszystkich kategorii, zrealizowały też ponad połowę wszystkich projektów, zaś gminy miejskie 15%, powiaty 5%, ośrodki kultury 13%. Projekty składały również muzea, stowarzyszenie EG, kluby sportowe, parafie, które tworzą grupę „inne” – zrealizowały one 9% spośród wszystkich wniosków.

Ryc. 5. Liczba projektów I-VII naboru w Euroregionie Glacensis w ramach POWT RCz-RP według kategorii beneficjentów

Fig. 5. The number of projects in POWT RCz-RP calls I-VII in the Euroregion Glacensis, classified by categories of beneficiaries

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biura Euroregionu Glacensis w Kłodzku

Aktywność członków EG w pozyskiwaniu funduszy unijnych owocuje wieloma cennymi inicjatywami. Każdy projekt zakłada realizację określonych celów, odnoszących się do różnych wiekowo grup odbiorców. Celem jest m.in. poprawa stanu infrastruktury turystycznej obszaru. Powstają korzystne zmiany w krajobrazie otwartym EG – nowe dominanty krajobrazu, jak wieże, platformy widokowe, które wpisują się weń jako symbole miejsca. Tworzone są nowe szlaki turystyczne i dydaktyczne, stanowiące nowy impuls do aktywnych form wypoczynku. Modernizuje się drogi, co w znacznym stopniu poprawia dostępność komunikacyjną obszarów o funkcji turystycznej. Powstaje wspólna polsko-czeska transgraniczna infrastruktura turystyczna. Gminy poprzez realizację projektów rozszerzają i usprawniają regionalny system informacji turystycznej, powstają nowe transgraniczne produkty tury-

styczne, reklamowane są atrakcje regionów partnerskich. Wydaje się różnego rodzaju materiały promocyjne, m.in. mapy, foldery, przewodniki, kwartalniki, albumy propagujące walory turystyczne po obu stronach granicy (Żochowska 2009).

Organizowanie licznych imprez kulturalnych, które są nietypowymi walorami krajoznawczymi (Lijewski i in. 2002), prowadzi do odnowienia śląskich tradycji, podnoszenia walorów turystycznych i ich promocji, przełamywania barier językowych i negatywnych stereotypów o sąsiedzie, służąc integracji i wzajemnemu poznaniu się społeczności pogranicza. Istnieje stała potrzeba uatrakcyjnienia pobytu turystom, kuracjom przyjeżdżającym na obszary górskie EG, a tym samym stałego rozszerzania oferty pobytowej turystycznych gmin. Wzrost znaczenia walorów turystycznych pogranicza stymulująco wpływa na rozwój turystyki i łagodzenie peryferyjności regionu. Duża liczba inicjatyw wskazuje na dobre wykorzystanie środków unijnych, prowadzą one jednocześnie do ożywienia, zapewnienia ciągłości współpracy transgranicznej i powstania nowych jej form. Cele dofinansowanych projektów dobrze wpisują się w priorytet FM, wskazujący turystykę jako ważną dziedzinę w rozwoju gospodarki lokalnej i regionalnej. Cele realizowanych projektów zakładają też promocję POWT RCz-RP 2007-2013, UE i EG.

Podsumowanie

Realizowane projekty dowodzą, iż poprzez wykorzystanie funduszy unijnych powstaje nowa, zaktywizowana przestrzeń turystyczna na pograniczu polsko-czeskim. Pozwalają one także kształtować w szerokim zakresie nową postawę i osobowość turysty. Realizacja POWT RCz-RP 2007-2013 jest wielkim sukcesem dla obu stron, jak również dowodem na pomyślną kontynuację stosunków partnerskich i przyjaźni nawiązanej w przeszłości pomiędzy Polską a Republiką Czeską. Dzięki przynależności do EG jednostki samorządu terytorialnego – gminy, powiaty, województwa oraz organizacje pozarządowe na jego obszarze mogą korzystać z funduszy unijnych. Powodzenie inicjatyw integracyjnych zależy od zaangażowania władz i społeczności lokalnych (Dołzbłasz, Raczyk 2010). Po dużej liczbie wniosków w EG można sądzić, że beneficjenci skutecznie korzystają z nich i doceniają problematykę współpracy transgranicznej oraz są dobrze przygotowani do udziału w programie, mają wcześniejsze doświadczenie w tej dziedzinie. W polskiej i czeskiej części EG przeważają wnioski o dofinansowanie imprez kulturalnych, sportowych i promocji, zaś w mniejszym stopniu inwestycji. Daje to ogromną szansę na kształtowanie nowej przestrzeni turystycznej na tym odcinku granicy. Jednocześnie rozszerza się ofertę turystyczną pogranicza i wzrasta jego konkurencyjność.

Literatura

- Biuletyn Euroregionu Glacensis 2006, 1, s. 15
Dołzbłasz S., Raczyk A., 2010, *Współpraca transgraniczna w Polsce po akcesji do UE*, Warszawa, s. 11

- Euroregiony w nowym podziale terytorialnym Polski*, 1999, Warszawa-Wrocław, s. 178
- Golak J., 1996, *Euroregion Glacensis – szansa dla pogranicza polsko-czeskiego*, Ziemia Kłodzka, 78 (cz. I), s. 3, 79 (cz. II), s. 3-5
- Koćwin L., 2002, *Polacy i Niemcy na Ziemi Kłodzkiej 1991-2000*, Acta Universitatis Wratislaviensis, 2358, s. 253
- Lijewski T., Mikułowski B., Wyrzykowski J., 2002, *Geografia turystyki Polski*, Warszawa
- Potocki J., 2009, *Funkcje turystyki w kształtowaniu transgranicznego regionu górskiego Sudetów*, Wrocław, s. 67
- Uszczegółowienie POWT RCz-RP 2007-13, wersja 5, 27.04.2010, s. 48
- Więckowski M., 2010, *Turystyka na obszarach przygranicznych Polski*, Prace Geograficzne, 224, s. 183
- www.euroregion-glacensis.ng.pl Członkowie Euroregionu Glacensis (31.10.2011 r.)
- www.funduszeuropejskie.gov.pl/Sloownik/Strony/NUTS.aspx. Klasyfikacja NUTS
- Żochowska M., 2008, *Południowa część Ziemi Kłodzkiej – problemy rozwoju*, Bystrzyca Kłodzka, s. 138
- Żochowska M., 2009, *Nowy etap współpracy na obszarze Euroregionu Glacensis w latach 2007-2013 w płaszczyźnie turystyki*. W: „Terra incognita” w turystyce, red. M.K. Leniarczyk, Wrocław, s. 325-337

Summary

The Operational Programme for Cross-border Cooperation between the Czech Republic and the Republic of Poland 2007-2013 is financed by European Union structural funds (the European Regional Development Fund) and implemented in the Polish-Czech border region, partly by Euroregion Glacensis, which is one of three euroregions in the Sudetic border region. The latter covers 34 members on the Polish side. This number includes 32 municipalities and 2 districts. Seven calls for projects have been realised so far. A total of 183 Polish applications were co-financed with a total volume of EUR 3 547 305.36, which corresponds to around 71% of the total funding available. They were realised between 2008 and 2011. On the Polish side of that euroregion there are still 29% of EU funds left within the framework of the Micro-project fund to be spent on cross-border projects. Among the most active municipalities trying to obtain EU funding are Bystrzyca Kłodzka, Kudowa-Zdrój, Dzierżoniów, Międzyzlesie, Bielawa, Nowa Ruda and Kłodzko. Their activities are spread over a wide range of valuable initiatives and have a significant effect on the activation of the Polish-Czech border region, especially in the field of tourism.

Załącznik 1

Członkowie polscy Euroregionu Glacensis w 2011 r.

Annexe 1

Polish members of Euroregion Glacensis (2011)

Lp.	Gmina	Powiat	Data wstąpienia do EG	Powierzchnia w km ²	Ludność
1	Bardo	ząbkowicki	1996	73,41	5757
2	Bielawa	dzierżoniowski	2002	36,2	32 152

3	Borów	strzeliński	2010	99	5200
4	Bystrzyca Kłodzka	kłodzki	1996	338,6	20 853
5	Ciepłowody	ząbkowicki	2000	77,5	3172
6	Czarny Bór	wałbrzyski	2003	66,31	4836
7	Duszniki-Zdrój	kłodzki	1996	22,3	5020
8	Dzierżoniów	dzierżoniowski	2002	20	34 720
9	Głuszyca	wałbrzyski	2003	61,9	9633
10	Jedlina-Zdrój	wałbrzyski	2003	17,5	4972
11	Kamieniec Ząbkowicki	ząbkowicki	2000	95,96	8653
12	Kłodzko	kłodzki	1996	25	4634
13	Kłodzko – gmina	kłodzki	1996	252	28 239
14	Kondratowice	strzeliński	2007	98,14	17 335
15	Kudowa-Zdrój	kłodzki	1996	34	10 333
16	Lądek-Zdrój	kłodzki	1996	117	9024
17	Lewin Kłodzki	kłodzki	1996	52,2	1963
18	Mieroszów	wałbrzyski	2003	76,2	7212
19	Międzylesie	kłodzki	1996	189,3	7669
20	Nowa Ruda	kłodzki	1996	37	24 587
21	Nowa Ruda – gmina	kłodzki	1996	140	12 438
22	Polanica-Zdrój	kłodzki	1996	17,2	6651
23	Przeworno	strzeliński	2005	111,96	5197
24	Radków	kłodzki	1996	139,9	9474
25	Stoszowice	ząbkowicki	1996	109	5639
26	Stronie Śląskie	kłodzki	1996	145	7726
27	Strzelin	strzeliński	2006	171,64	21 828
28	Szczytna	kłodzki	1996	133,2	7420
29	Walim	wałbrzyski	2003	78,8	5798
30	Wałbrzych	wałbrzyski	2003	84,8	121 919
31	Ziębice	ząbkowicki	2002	222,4	9275
32	Złoty Stok	ząbkowicki	1996	75,6	4843
33	powiat kłodzki	-	2002	1643,5	174 689
34	powiat ząbkowicki	-	2006	800,77	71 414